

EFEKTIVITA TRHU PRÁCE VE SVĚTLE OPATŘENÍ KONCEPTU FLEXIKURITY: PŘÍKLAD ČESKÉ REPUBLIKY A ŠVÉDSKA V LETECH 2006–2015

Marcela Kantová, Šárka Prudká, Markéta Arltová, Magdaléna Kotýnková*

Abstract

Efficiency of Labour Market Policy Changes in the Czech Republic and Sweden in 2006–2015

The paper is aimed at assessing efficiency of adopted measures of the concept of flexicurity in Sweden and Czech Republic in 2006–2015. It examines hypothesis that the matching process can be made more efficient by increasing the labour market flexibility. The Beveridge curve depicting the relationship between the unemployment and job vacancies is used to demonstrate a change in efficiency of labour market policies. The correlation analysis is used to address possible reasons for weaknesses of active labour market policies. Research findings show a better efficiency of the matching process in a rigid labour market, with the hypothesis being confirmed only for Czech Republic. However, the Czech labour market was fighting against higher imbalances than the Swedish one, throughout the whole period under review, with the most threatened unemployed having been both young and older people.

Keywords: unemployment, matching efficiency, active labour market policy, flexicurity, Czech Republic, Sweden

JEL Classification: J08, J21, J64

Úvod

V článku jsou analyzována opatření, která se vyvinula jako součást konceptu flexikurity v severských zemích v 90. letech 20. století, a jejich dopady na Beveridgeovu křivku ve Švédsku a v České republice v letech 2006–2015. Flexikuritu lze chápat jako politiky a nástroje, které na jedné straně omezují bariéry na trhu práce a na straně druhé poskytují

* **Marcela Kantová** (marcela.kantova@rhdhv.com), Royal HaskoningDHV Czech Republic; **Šárka Prudká** (prus01@vse.cz), Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta; **Markéta Arltová** (marketa.arltova@vse.cz), Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky; **Magdaléna Kotýnková** (kotynkov@vse.cz), Vysoká škola ekonomická v Praze, Národohospodářská fakulta.

Článek byl zpracován s podporou projektu VŠE F5/12/2018 *Průmysl 4.0 v podmínkách České republiky v období let 2018–2038 a očekávané dopady na trh práce* a jako jeden z výstupů projektu Excelence Grantové agentury České republiky P402/12/G097 DYME – *Dynamické modely v ekonomii*.

ochranu na trhu práce. Podstatou je „rovnováha mezi nízkou úrovní ochrany zaměstnanosti a štědrým sociálním systémem, který stimuluje mobilitu zaměstnanců mezi pracovními místy. Tento systém je obzvláště přínosný v případě aktivního vyhledávání práce. (Potužáková, 2009a) ... Jeho důležitým prvkem je právě aktivní politika zaměstnanosti, doplněná o systém celoživotního vzdělávání.“ Cílem článku je porovnat efektivitu těchto opatření ve Švédsku, tj. v zemi s vhodnými předpoklady pro uplatnění flexikurity, jež má kvalitně propracované principy uplatňování aktivní politiky zaměstnanosti (APZ), viz (Rogowski 2008), a v České republice, která nebyla při implementaci flexikurity tak úspěšná (Dolenc a Laporšek, 2013).

S konceptem flexikurity bývají spojovány zejména skandinávské země (Emmenegger, 2010). Švédsko bylo vybráno pro své předpoklady úspěšně uplatnit flexikuritu a pro svoji propracovanou APZ, která se dlouhodobě promítá do nespočtu publikací o účinnosti jejích nástrojů (Dahlberg a Forslund, 2005, Hägglund 2002, Persson a Vikman, 2010). Komparace se Švédskem tak může přinést české hospodářské a sociální politice cenné informace.

K prokázání efektivitu procesu párování volných pracovních míst s uchazeči o zaměstnání bude použita Beveridgeova křivka (BK), která umožňuje oddělit vlivy hospodářského cyklu od efektů ovlivňujících efektivitu párování. Efektivní párování je důležitým faktorem pro vývoj mezd a poptávku na trhu práce, určuje (rovnovážnou) míru nezaměstnanosti (Calmfors a Holmund, 2000). BK tak může zprostředkovat i zajímavé porovnání účinnosti flexikurity v obou zemích. Naši hypotézou je, že flexibilnější trh práce vede k větší efektivitě párování volných pracovních míst s uchazeči o zaměstnání. K prokázání flexibilnějšího trhu práce je použita jedna ze tří institucí flexikurity, a to APZ.

Období let 2006–2015 bylo zvoleno proto, že i když obě země byly zasaženy globální hospodářskou krizí, její průběh byl rozdílný. Zatímco v letech 2006–2008 v České republice vrcholil ekonomický cyklus, v roce 2009 došlo k výraznému propadu, po němž následoval ekonomický růst. V roce 2012 však došlo k dalšímu neočekávanému poklesu, což se projevilo i na trhu práce. V letech 2013–2015 již bylo zaznamenáno postupné oživení ekonomiky. Švédská ekonomika, na rozdíl od české, výrazně zpomalila již v roce 2008. V druhé polovině roku 2009 dosáhla svého dna a poté začala posilovat. V období let 2012–2014 se pracovní trh již vyvíjel relativně dobře v porovnání s nepříznivým vývojem evropské ekonomiky.

V ČR ekonomická situace výrazně ovlivnila vývoj nezaměstnanosti. Zatímco až do první poloviny roku 2008 byla evidována vysoká zaměstnanost, v roce 2009 již výrazně rostla nezaměstnanost a klesal počet nabízených pracovních míst. Rok 2012 byl ve znamení dalšího nárůstu nezaměstnanosti a snížení počtu volných pracovních míst. Navíc v roce 2007 byla v obou zemích realizována rozhodující reformní opatření politiky zaměstnanosti k usnadnění procesu párování. Ve Švédsku byly v roce 2010 uskutečněny další důležité reformy (viz dále) a úřad práce (ÚP) kultivoval zprostředkovatelské služby v průběhu celého období. Ve sledovaném období tak může být posouzen vývoj na trhu práce jak ve světle přijatých reformních opatření, tak z pohledu hospodářského vývoje.

V článku se budeme nejprve zabývat teoretickými východisky pro model flexikurity a BK. V druhé části představíme metodologii ve vazbě na jednu z institucí flexikurity – na APZ. Třetí část bude analyzovat vývoj na švédském a českém trhu práce a změny v APZ v letech 2006–2015. V poslední části budou diskutovány výsledky a směr dalšího možného výzkumu.

1. Teoretická východiska

V této části ukážeme koncept flexikurity a v jeho rámci aktivní politiku zaměstnanosti, a popíšeme teoretická východiska BK (viz např. Calmfors, 1994; Bleakley a Fuhrer, 1997; Galuščák a Mních, 2007; Bouvet, 2012, nebo Regeringen, 2012), která se často používá k prokázání efektivity párování.

1.1 Flexikurita a aktivní politika zaměstnanosti

Pojem flexikurita spojuje anglické termíny „flexibility“ (vycházející z Atkinsonova modelu a jeho forem flexibility; Atkinson, 1984) a „security“. Je chápána jako vícerozměrný koncept (Wiltbagen a Tros, 2004, nebo Evropská komise, 2006) sloužící k tomu, aby zaměstnavatelé i zaměstnanci byli v průběhu procesu zaměstnávání jak flexibilní, tak sociálně chráněni, přičemž jejich chování může ovlivnit úroveň nezaměstnanosti. Původ konceptu je spojován od 90. let minulého století se dvěma modelovými zeměmi, Dánskem a Nizozemskem. Z pohledu Nizozemska se touto problematikou zabývali Wiltbagen a Tros (2004), Kajzer a Brezigar-Masten (2008) nebo Lehewss-Litzmann (2012), z pohledu Dánska pak např. Viebrock a Clasen (2009). To, že jednotlivé složky konceptu mohou působit proti sobě, uvedl Calmfors (2007). Instituce trhu práce a jejich vliv na jeho výkonnost rozebírá Tvrdou (2013). Potužáková (2009b) se zabývá důvody popularity konceptu flexikurity a možnými riziky spojenými s jeho zaváděním v různých zemích. Úspěšnost uplatňování konceptu v zemích EU pak analyzují Dolenc a Laporšeková (2013). Flexikurita, základní kámen strategie zaměstnanosti v Evropě, je považována za nástroj boje proti nezaměstnanosti vzniklé v důsledku globalizace. Podle Sapira a kol. (2003) a Sapira (2006) se Evropa musí podrobit radikální hospodářské a sociální reformě, aby naplnovala požadavky globalizace a hospodářského růstu.

Pilíři přístupu EU k flexikuritě (např. Keune, 2008) jsou čtyři instituce: (i) index legislativní ochrany zaměstnanosti (ILOZ), vyjadřující flexibilní a jisté pracovní smluvní vztahy; (ii) opatření APZ, zaměřená na podporu jistoty přechodu mezi zaměstnáními; (iii) čistý náhradový poměr (ČNP), představující model sociální jistoty s cílem usnadnit mobilitu na pracovním trhu; a (iv) celoživotní vzdělávání. První tři instituce jsou součástí tzv. dánského zlatého trojúhelníku (Madsen, 2008, Iancu a kol., 2011, Andersen a Svarer, 2007), který spojuje sociální zabezpečení a flexibilní trh práce s APZ. Úspěch dánského modelu je přisuzován právě APZ.

Literatura uvádí jak pozitivní, tak také negativní účinky APZ na mobilitu na trhu práce (Calmfors a Holmlund, 2000; Calmfors a kol., 2001; Engström a kol., 2009; Hägglund, 2002; Hägglund, 2009 a,b; Nordic Council of Ministers, 2010; Persson a Vikman, 2010).

Například Nordic Council of Ministers (2010, s. 54) popisuje kladné účinky, kdy „*lze očekávat pozitivní vztah mezi investicemi do veřejných služeb zaměstnanosti a mobilitou z nezaměstnanosti do zaměstnanosti a mezi pracovními místy*“. Zdá se tedy, že veřejné služby zaměstnanosti pozitivně ovlivňují proces párování. Má se za to, že jiné kategorie APZ mají kvalifikační efekt, například vzdělávání na trhu práce může mít pozitivní dopad na pracovní a průmyslovou mobilitu, může taktéž zvýšit jistotu zaměstnanosti. APZ se přisuzuje rovněž motivační účinek, také označovaný jako „účinek hrozby“ (Andersen a Svarer, 2007). Pokud existuje pro uchazeče potenciálně odstrašující riziko účasti v aktivním programu, může to zesílit jeho úsilí vyhnout se účasti v programu. Negativní dopady mohou mít podobu takzvaného „efektu uzamčení“. Předpokládá se, že intenzita hledání práce ze strany nezaměstnaných účastníků programu klesá. Programy mohou mít taktéž za následek „vytěšňovací efekt“, jenž spočívá ve vytěsnění regulérních zaměstnanců prostřednictvím dotované zaměstnanosti (Dahlberg a Forslund, 2005). Tyto účinky mohou zpomalit mobilitu z nezaměstnanosti do zaměstnanosti.

Větší flexibilitu švédského trhu práce v porovnání s českým lze vyjádřit výše zmíněnými institucemi. Jak vyplývá z Laporšekové a Dolence (2011), švédský trh práce se vyznačuje „méně striktním“ ILOZ, vyššími vládními výdaji (vyjádřenými % z HDP) na APZ i pasivní politiku zaměstnanosti, jakož i vyšším ČNP v prvním roce nezaměstnanosti. Také míra participace dospělých na celoživotním vzdělávání měřená % z dospělé populace ve věku 25–64 let je vyšší ve Švédsku. Jak vyplývá z části 3.1, švédská APZ disponuje i pestřejší škálou nástrojů. Průměrné výdaje na sociální ochranu¹ ve Švédsku, vyjádřené podílem na HDP, představují 29,7 %.

Laporšeková a Dolenc (2011, s. 139) vytvořili stupnici pěti modelů flexikurity. Skandinávské země zařadili do druhé skupiny se „*středně vysokou úrovní flexibility na trhu práce*“, to znamená k zemím s nízkou celkovou hodnotou ILOZ, méně přísnou regulací pracovních smluv na dobu určitou a vysokým podílem zaměstnaných na částečný úvazek. Jejich úroveň ochrany na trhu práce, ilustrovaná ČNP, je dokonce nejvyšší u všech skupin (podobně Dolenc a Laporšek, 2013). ČR se naproti tomu nachází až ve čtvrté skupině, která zahrnuje země východní Evropy a pobaltské země. Tato skupina se podle nich vyznačuje „*středně rigidním systémem flexibility trhu práce*“ (medián hodnoty ILOZ se blíží průměru EU-25) s nízkým podílem zaměstnání na dobu určitou a zaměstnání na částečný úvazek. Tyto země čelí problému nízké ochrany na trhu práce. Celkové výdaje na sociální ochranu činí pouze 14,7 % HDP, což je o 7,6 % méně než medián EU. Výdaje na APZ jsou také nízké, tvoří 0,2 % HDP proti druhé skupině s 1 % HDP.

1.2 Beveridgeova křivka

Beveridgeova křivka (Beveridge, 1944, a Dow a Dicks-Mireaux, 1958) zobrazuje vztah mezi volnými pracovními místy a nezaměstnanými ve stálém stavu ekonomiky.

1 Výdaje na sociální ochranu jsou tvořeny sociálními dávkami, administrativními náklady a ostatními výdaji.

Z dynamického pohledu (Calmfors a kol., 2002), na němž je proces párování volných míst s uchazeči o práci založen (Calmfors a Holmlund, 2000), lze zaměstnanost považovat za dynamický proces na trhu práce, podle něhož průběžně vznikají nová pracovní místa a stará pracovní místa zanikají. To znamená, že počet párů závisí na počtu volných pracovních míst a počtu uchazečů o zaměstnání, tedy nové páry jsou realizovány jak s větším počtem pracovních míst, tak i s větším počtem uchazečů o zaměstnání. Model BK ukazuje rovnováhu mezi nezaměstnaností (zde měřeno mírou nezaměstnanosti) a volnými pracovními místy (měřeno mírou volných pracovních míst) v dané ekonomice. Jeho důležitým doplněním a rozvedením je Bleakleyho a Fuhrerův model (Bleakley a Fuhrer, 1997), který zaměřuje analýzu ke statistikám nezaměstnanosti a zavádí pojem frikční rovnováhy. Tento model nepopisuje rovnovážný bod pomocí skutečné zásoby nezaměstnaných a volných pracovních míst, nýbrž prostřednictvím rovnováhy mezi přílivem a odlivem do/z nezaměstnanosti. Rovnováhy (frikční) míry nezaměstnanosti je dosaženo, když se příliv do nezaměstnanosti rovná jejímu odlivu. Rovnováha je určena obtížností spárování volných pracovních míst s uchazeči o zaměstnání.

Paralelní zvýšení jak nezaměstnaných, tak také počtu volných pracovních míst lze považovat za ukazatel klesající efektivity párování. To způsobí posun BK směrem od počátku, což svědčí o větší délce nezaměstnanosti a zvyšujícím se přílivu do nezaměstnanosti (Calmfors a Holmlund, 2000 nebo Calmfors *et al.*, 2002). Tento posun však neznamená nutně zhoršenou efektivitu párování. Efektivita párování (charakterizovaná počtem zrealizovaných párů, délkou nezaměstnanosti a dobou nábory²) by měla být posuzována ve vztahu k hospodářskému cyklu, tj. k aktuální hustotě trhu práce³. Podle Calmforse a kol. (2002) vyšší efektivita párování ve stálém stavu ekonomiky znamená, že se při daném počtu volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání, tedy při existující hustotě trhu práce, uskuteční vyšší počet párů. Aby bylo realizováno očekávané množství párů, postačuje pro daný počet uchazečů o zaměstnání nižší počet volných pracovních míst, z čehož vyplývá vyšší pravděpodobnost naplnění volného místa. Podle Bleakleyho a Fuhrera (1997) je zásadní, kolik nových párů je realizováno s danou zásobou volných pracovních míst a nezaměstnaných. V důsledku vyšší efektivity párování uchazeči o zaměstnání nacházejí práci rychleji a délka nezaměstnanosti se zkracuje. Proto je pracovní síla rychle přístupná zaměstnavatelům a doba nábory klesá. Délka nezaměstnanosti a doba nábory závisí na hustotě trhu práce, která se mění s průběhem hospodářského cyklu⁴. Zvýšený zájem zaměstnavatelů o pracovní sílu znamená vyšší poptávku, a ta přináší silnější konkurenční boj mezi zaměstnavateli o dostupnou pracovní sílu, prodlužuje dobu nábory a snižuje délku nezaměstnanosti.

Při grafickém znázornění vyšší efektivita párování posouvá BK směrem k počátku a indikuje kratší délku nezaměstnanosti, snížení přílivu do nezaměstnanosti a delší dobu

2 Doba nábory je počet dní, během kterých dojde k naplnění volných pracovních míst.

3 Hustota trhu práce vyjadřuje poměr mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, tedy poměr mezi volnými pracovními místy a počtem uchazečů o zaměstnání.

4 Podrobná teorie fungování trhu práce je uvedena ve výročních finančních zprávách švédského ÚP.

náboru. Podle Calmforse a Holmlundové (2000), Bleakleyho a Fuhrera (1997), Walla a Zoegy (2002) nebo Bouveta (2012) posun BK (od/k počátku) naznačuje strukturální faktory způsobující změnu efektivity párování, posun (doprava/doleva) podél BK označuje cyklické otřesy.

2. Metodologie

K ověření hypotézy, že flexibilnější trh práce vede k větší efektivitě párování volných pracovních míst s uchazeči o zaměstnání, bude zkonstruována BK pro ČR a Švédsko.

Pro konstrukci BK musí být hodnotové proměnné počtu volných pracovních míst a nezaměstnaných nahrazeny relativními proměnnými. Pro srovnatelnost byly použity měsíční ukazatele míry nezaměstnanosti EUROSTATU. Míra volných pracovních míst byla vypočtena jako podíl volných pracovních míst k celkovému počtu pracovních míst, získanému jako součet volných pracovních míst a zaměstnaných osob. K výpočtu byly použity měsíční údaje o počtu volných pracovních míst úřadů práce obou zemí a o počtu zaměstnaných osob ze statistických úřadů ČR a Švédského království. V období let 2006–2015 se míra volných pracovních míst pohybovala v ČR v rozmezí 0,63–2,99 a ve Švédsku dosahovala hodnot 0,38–2,07.⁵ Pro účely korelační analýzy byly použity stejné měsíční údaje o míře volných pracovních míst jako pro konstrukci BK a měsíční údaje o nových párech (umístěných uchazečích) úřadů práce obou zemí. Za účelem analýzy nabídky na trhu práce a pracovní síly byly použity údaje švédského a českého ÚP pro míru nezaměstnanosti jednotlivých ohrožených skupin podle věku a délky nezaměstnanosti a pro podíl starších osob na pracovní síle.

K prokázání stupně flexibility trhu práce zkoumaných zemí byly použity změny jedné z institucí flexikurity – APZ – a stupnice Laporškové a Dolence (2011). BK byla navržena tak, aby prokázala efektivitu politiky zaměstnanosti při párování v porovnání s vývojem této instituce v čase. Byly analyzovány změny a posuny křivky, aby oddělily dopady hospodářského vývoje od vlivů spojených s procesem párování. Body kombinací volných pracovních míst a nezaměstnanosti, stejně jako poloha křivky jsou ovlivněny změnami v chování podniků a pracovníků (Bleakley a Fuhrer, 1997). V literatuře jsou posuny křivky často přisuzovány vlastnostem, složení nebo velikosti počtu nezaměstnaných či pracovní síly (např. Bleakley a Fuhrer, 1997, Wall a Zoega, 2002).

3. Empirická analýza vývoje aktivní politiky zaměstnanosti a vývoje na trhu práce ve Švédsku a v České republice v letech 2006–2015

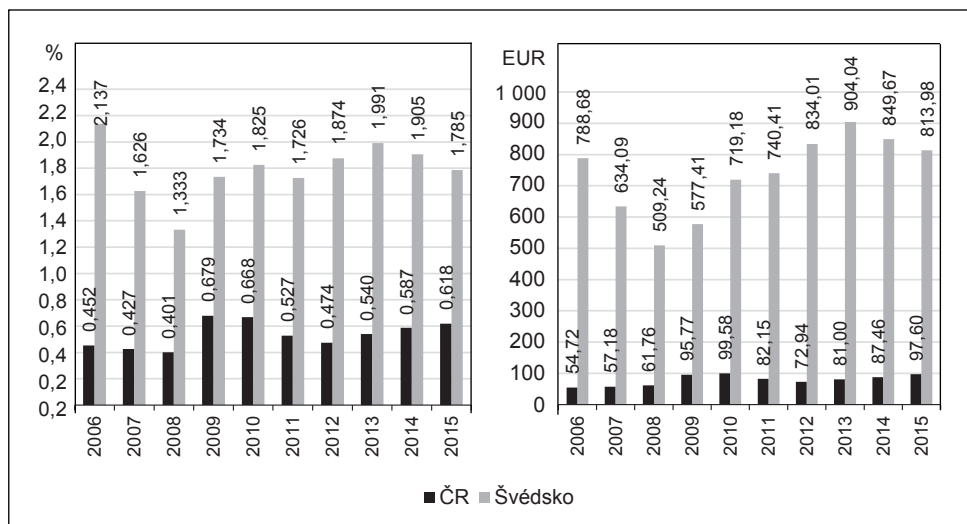
V této části se zaměříme na empirickou analýzu situace trhu práce obou zemí z hlediska efektivity párování ve sledovaném období let 2006–2015 v souvislosti s APZ a posunem BK.

5 Povinnost hlásit volná místa však skončila v ČR k 1. 1. 2012, ve Švédsku již ke 2. 7. 2007.

3.1 Porovnání vývoje trhu práce a aktivní politiky zaměstnanosti ve Švédsku a v České republice

Ačkoli obě země jsou srovnatelné co do počtu obyvatel, Švédsko je výrazně bohatší zemí s vyššími platy či cenovou úrovní. Také tvorba HDP ve Švédsku byla ve sledovaném období v průměru 2,5krát vyšší než v ČR. Díky tomu průměrný podíl výdajů na APZ k HDP v ČR činil ve sledovaném období pouhých 0,53 % oproti švédskému průměru 1,78 %. Stejně tak průměrný podíl výdajů na 1 obyvatele v ČR byl daleko nižší než ve Švédsku (79 EUR oproti 737 EUR), viz obrázek 1.

Obrázek 1 | Podíly APZ/HDP (v %) a na 1 obyvatele (v eurech)

Zdroj: EUROSTAT, vlastní zpracování

Z obrázku 1 taktéž vyplývá rozdílný vývoj těchto ukazatelů v obou srovnávaných zemích. Zatímco podíl APZ/HDP v ČR ve sledovaném období (2015/2006) vzrostl o 36,73 p. b., přičemž nejvyšší hodnoty byly vykázány v letech 2009 a 2010, ve Švédsku došlo k celkovému snížení tohoto ukazatele o 16,72 p. b. a dosažení nejvyšších hodnot v roce 2006 a pak 2013. Podíl výdajů na APZ na 1 obyvatele vzrostl v obou zemích, avšak zatímco v ČR téměř dvojnásobně (o 78,38 p. b.), ve Švédsku pouze o 3,21 p. b. Je zajímavé, že zatímco u ČR podíl výdajů na APZ na 1 obyvatele rostl nejvíce v době počátku finanční krize, tj. v letech 2008–2010, a v dalším období 2011–2012 potom prudce poklesl, lze u Švédska od roku 2008 zaznamenat kontinuální nárůst až do roku 2013.

Švédsko

V rámci hlavního úkolu APZ zajistit maximálně možnou úroveň zaměstnanosti byl v tomto období ve Švédsku kladen důraz na usnadnění procesu párování volných míst

s uchazeči o zaměstnání a na reformy, které tomuto úsilí měly pomoci. Jak vyplývá z Arbetsmarknadsverket (2007 a 2008) a Arbetsförmedlingen (2009, 2010, ..., 2016), v roce 2006 bylo hlavním cílem APZ zvýšit pravděpodobnost získat práci osobám, které ji hledaly. V období let 2007–2009 jednak švédská vláda přijala opatření k zintenzivnění zprostředkovatelské činnosti s cílem zvýšit efektivitu párování, jednak byla uplatněna opatření reagující na slabý vývoj na trhu práce. ÚP snížil počet programů APZ. V těchto a i následujících letech byl kladen důraz na posílení kontaktů se zaměstnavateli. V roce 2007 byl zaveden program zaručeného zaměstnání a pracovního rozvoje (Job and Development Guarantee), ÚP rozšířil svou činnost o služby pracovních konzultantů a služby pracovních konzultantů a pracovní praxe se staly základními kameny APZ. V roce 2008 švédská vláda reformovala ÚP s cílem zefektivnit jeho činnost. Pro zvýšení účinnosti párování byla rozšířena obsluha přes webové stránky a využity i další nástroje jako Jobbnätet (program zaměřený na vytváření vlastní sítě kontaktů při hledání práce). Snaha ÚP o zefektivnění procesu párování vyústila právě v době nastupující krize.

V roce 2010 ÚP vypracoval rozvojovou strategii, jejímž cílem bylo poskytování stejných služeb zákazníkům v celé zemi a od roku 2011 vedl intenzivní informační kampaň o svých aktivitách. Opatření, jež úřad přijal ke zkrácení délky nábora a délky nezaměstnanosti, spočívala ve vyhledávání volných míst, která byla zviditelňována například během náborových setkání. Politika zaměstnanosti se tak ve Švédsku, stejně jako jiných zemích (ČR nevyjímaje), stávala stále více součástí sociální, finanční, hospodářské a školské politiky.

V období let 2012–2015 začal švédský ÚP uplatňovat nový způsob práce. Zaměřil se jednak na boj proti dlouhodobé nezaměstnanosti, jednak na usnadnění vstupu novým přistěhovalcům a osobám s nemocenským pojištěním na pracovní trh. V roce 2015 se orientoval na to, aby usnadnil vstup na pracovní trh přistěhovalcům z uprchlické vlny, a zvýšil tak nabídku pracovní síly. Nový způsob práce spočíval v zefektivnění a kultivaci párovacího procesu, ÚP se i nadále zaměřoval na zkracování délky nezaměstnanosti a doby nábora. Za tím cílem bylo ÚP poskytnuto více finančních zdrojů na najmutí více zprostředkovatelů a důraz byl kladen na přípravná opatření uchazečů před jejich párováním s poptávkou na pracovním trhu. Úřad také zintenzivnil vztahy se zaměstnavateli, zavedl nové elektronické služby a více byly využívány internetové informační kanály.

Z hlediska pracovního trhu bylo období let 2006–2007 charakterizováno jako silné, s vysokou poptávkou po pracovní síle. Jeho vývoj byl svázan s prodloužením doby nábora, silnějším odlivem do zaměstnanosti a kratší délkou nezaměstnanosti. V roce 2008 začala poptávka po pracovní síle klesat a nezaměstnanost vzrostla. Nárůst pokračoval až do poloviny roku 2009, poté se objevily signály oživení ekonomiky a na jeho konci nárůst nezaměstnanosti zpomalil. Vývoj v těchto letech byl doprovázen zkrácením doby nábora a prodloužením délky nezaměstnanosti.

V roce 2010 švédská ekonomika posílila a nezaměstnanost klesala. Zaměstnanost rostla také v roce 2011, ale ve druhé polovině roku trh práce opět oslabil. V období let 2012–2014 se trh práce vyvíjel příznivě navzdory světovému vývoji i v porovnání s oslabením ekonomiky. Zaměstnanost rostla a v 2014 byla nejvyšší od roku 1992. V roce 2015 s sebou růst HDP přinesl největší pokles nezaměstnanosti od roku 2011.

Česká republika

Česká APZ se stejně jako švédská vyznačovala větším důrazem na aktivaci a motivaci nezaměstnaných. Jak vyplývá z dat Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV 2007, 2008, ..., 2016), pasivní politika zaměstnanosti byla v tomto období změněna tak, aby podpořila cíle aktivní politiky.

Nejúčinnějším nástrojem uplatňování APZ v roce 2006 byla rekvalifikace, dále zřizování společensky účelných pracovních míst, veřejně prospěšné práce a poradenství. ÚP v regionech aktivně spolupracovaly se zaměstnavateli. V regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností byly v rámci investičních pobídek ve zpracovatelském průmyslu realizovány programy na podporu technologických center a tvorby nových pracovních míst. Byla rozšířena nabídka konzultačních služeb. Nově byl zaveden překlenovací příspěvek a příspěvek na dopravu. Novela zákona o zaměstnanosti, platná od ledna 2007, zvýšila maximální výši podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci. Další novela tohoto zákona z ledna 2009 přinesla sociální systém podporující aktivitu a poskytující výhodnější dávky při kratší délce nezaměstnanosti. Důraz na aktivaci a motivaci byl v letech 2007–2009 zaměřen na modernizaci veřejných služeb zaměstnanosti a integraci externích zprostředkovatelů služeb zaměstnanosti. Zvýšil se podíl výdajů z Evropského sociálního fondu.

ČR byla od roku 2009 silně ovlivněna světovou hospodářskou krizí. Rekvalifikace byly pevně svázány s nabídkou volných pracovních míst. V letech 2010–2011, v návaznosti na zhoršený hospodářský vývoj, byla soustředěna pozornost především na podporu uchazečů evidovaných úřadem práce déle než 5 měsíců, dále pak na mladé lidi do 20 let, osoby ve věku nad 50 let, těhotné a kojící ženy a ženy po porodu do 9 měsíců, osoby pečující o dítě do 15 let a osoby zdravotně postižené.

Období let 2012–2015 bylo ve znamení strategie „Evropa 2020“ a potažmo strategie „Národního programu reforem ČR“. Ta určila za národní cíl zvýšit do roku 2020 celkovou míru zaměstnanosti ve věkové skupině 20–64 let na 75 % a dále stanovila dílčí národní cíle zaměřující se jednak na zvýšení míry zaměstnanosti žen věkové skupiny 20–64 let a starších pracovníků 55–64 let, jednak na snížení míry nezaměstnanosti mladých osob věkové skupiny 15–24 let a osob s nízkou kvalifikací. Jako reakce na krizi byl zaveden projekt RESTART (MPSV, 2015a), spočívající ve školení a konzultační činnosti, a zaměřující se na podporu zaměstnanců ohrožených propouštěním.

Vývoj trhu práce v ČR byl v tomto období stejně jako ve Švédsku determinován ekonomickým vývojem. V souladu s ekonomickým růstem rostla v letech 2006–2007 zaměstnanost a nezaměstnanost klesala. V roce 2008 tato tendence pokračovala, ale tempo růstu se začalo snižovat, zpomalil se hospodářský růst a na konci roku se plně projevil důsledek hospodářské krize. Prohloubila se nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou po práci a kvůli nedostatku zakázek došlo k hromadnému propouštění. Rok 2009 byl charakterizován poklesem výkonnosti ekonomiky, poklesem zaměstnanosti a meziročním nárůstem nezaměstnanosti. Byla patrná silná nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce.

Ve druhé polovině roku 2010 již výkonnost ekonomiky rostla. Jelikož vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti reaguje se zpožděním, zaměstnanost v tomto roce klesala

a nezaměstnanost byla vyšší než v předchozím roce. V roce 2011 již docházelo k odeznívání dopadů hospodářské krize a k postupné stabilizaci na trhu práce. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2012 nebyl tak příznivý jako v roce 2011, v prvním pololetí sice pokračoval pokles nezaměstnanosti, ve druhém však nastal vlivem hospodářské recese obrat a nezaměstnanost začala opět růst a ke zpomalení došlo až ve druhé polovině roku 2013. V letech 2014–2015 byl zaznamenán ekonomický růst, nicméně vzhledem ke zpoždění vývoje na trhu práce průměrný podíl nezaměstnaných osob v roce 2014 zůstal na úrovni roku 2013 a pokles byl zaznamenán až v roce 2015.

3.2 Možné příčiny ovlivňující efektivitu párování

V této části se budeme zabývat možnými příčinami ovlivňujícími efektivitu párování nabídky a poptávky trhu práce. K jejich identifikaci bude použita analýza časových řad.

Protože v literatuře, např. Wall a Zoega (2002), Bouvet (2012) nebo Bleakley a Fuhrer (1997), je efektivita párování přisuzována vlastnostem, složení a velikosti nezaměstnanosti jednotlivých ohrožených skupin (zde vyjádřené jako procentní podíl pracovní síly dané skupiny), sledujeme závislost mezi mírou nezaměstnanosti ohrožených skupin a poměrem mužů a žen starších 55 let k celkové pracovní síle a novými páry, resp. mírou volných pracovních míst. Ohrožené skupiny nezaměstnaných jsou reprezentovány nezaměstnanými muži a ženami do 20 let věku, muži a ženami nad 55 let a nezaměstnanými déle než 6 měsíců. Uvedené ukazatele máme k dispozici pro obě země ve formě měsíčních časových řad v období od ledna 2006 do prosince 2015.

Tabulka 1 | Ověření sezónnosti a testy jednotkových kořenů

Ukazatel	Česká republika						Švédsko							
	Sezónní očistění	ADF test						Sezónní očistění	ADF test					
		Typ I(d)	y_t		Δy_t		Typ I(d)		y_t		Δy_t			
			t_{ADF}	P-hodnota	t_{ADF}	P-hodnota			t_{ADF}	P-hodnota	t_{ADF}	P-hodnota		
Nové páry	ano	I(1)	-2,212	0,203	-12,453	0,000	ano	I(1)	-0,928	0,313	-6,155	0,000		
Míra volných míst	ano	I(1)	-2,232	0,196	-2,353	0,019	ano	I(1)	1,900	0,986	-2,854	0,005		
Nezaměstnaní muži 15–19/PS	ano	I(1)	-0,997	0,285	-10,633	0,000	ano	I(1)	-2,279	0,181	-14,733	0,000		
Nezaměstnané ženy 15–19/PS	ne	I(1)	-2,228	0,198	-10,817	0,000	ano	I(0)	-3,376	0,014				
Nezaměstnaní muži a ženy 55–64/PS	ano	I(1)	-0,793	0,371	-11,388	0,000	ano	I(1)	0,719	0,869	-15,309	0,000		
Muži a ženy 55–64/PS	ano	I(1)	-0,338	0,989	-4,658	0,000	ano	I(1)	-2,420	0,367	-18,083	0,000		
Nezaměstnaní > 6 měsíců/nezam.	ano	I(1)	-2,338	0,410	-4,330	0,000	ano	I(0)	-3,096	0,030				

Zdroj: vlastní výpočet

Aby bylo možné použít na analyzované časové řady korelační analýzu, je nejprve třeba identifikovat, zda časové řady obsahují sezónní složku a jakého typu jsou integrace (Arlt a Arltová, 2009). Pokud časové řady sezónnost obsahují, je nutné provést jejich sezónní očištění metodou X13-ARIMA. Je důležité určit typ integrace, protože analyzovat vztah mezi časovými řadami má smysl pouze v případě, kdy jsou obě stejného typu. Tím se eliminuje problém nesmyslné regrese (Arlt, 1997).

Z výsledků testů v tabulce 1 vyplývá, že kromě české časové řady podílu nezaměstnaných žen 15–19letých k pracovní síle je nutné všechny časové řady sezónně očistit. Z tabulky dále vyplývá, že pokud na sezónně očištěné časové řady aplikujeme ADF test jednotkového kořene (Dickey a Fuller, 1979), zjistíme, že kromě švédských časových řad podílu nezaměstnaných žen 15–19letých k pracovní síle a podílu nezaměstnaných děle než 6 měsíců ke všem nezaměstnaným, které jsou typu $I(0)$, tj. jsou stacionární, jsou všechny ostatní časové řady typu $I(1)$, tj. jsou nestacionární. Je tak již nyní zřejmé, že u Švédska nebudeme analyzovat vztah mezi časovými řadami typu $I(0)$ a novými páry, resp. mírou volných míst, protože zde žádný vztah není a jde o nesmyslnou regresi.

Pokud jde o analyzování vztahu mezi časovými řadami, u kterých test potvrdil, že jsou typu $I(1)$, je v dalším kroku nutné zjistit, zda nejde o zdánlivou regresi (Granger a Newbold, 1974). Identifikace tohoto problému probíhá tak, že se pomocí ADF testu testuje jednotkový kořen jejich lineární kombinace. Vysvětlovanou proměnnou v tomto modelu bude časová řada nových párů, resp. míra volných pracovních míst, vysvětlujícími zbylé časové řady typu $I(1)$. Pokud se testem prokáže, že jejich lineární kombinace je také typu $I(1)$, jde o zdánlivou regresi, a dlouhodobý vztah tak mezi těmito časovými řadami není; pokud je typu $I(0)$, potom jde o pravou regresi a můžeme dále pokračovat v identifikaci jejich vzájemného vztahu.

ADF testy uvedené ve 3. a 5. sloupci tabulky 2 na 5% hladině významnosti indikují, že u ČR jde ve dvou případech o zdánlivé vztahy (nové páry vs. podíl nezaměstnaných mužů 15–19letých k pracovní síle, resp. podíl nezaměstnaných mužů a žen 55–64letých k pracovní síle), v případě Švédska dokonce ve všech případech, s jedinou výjimkou vztahu nových párů k podílu nezaměstnaných mužů a žen 55–64letých k pracovní síle. Ve 4. a 6. sloupci jsou uvedeny regresní rovnice a korelační koeficienty vztahů mezi časovými řadami, u nichž bylo ADF testem prokázáno, že mezi nimi může být identifikován lineární vztah (buňky v šedé barvě v tabulce indikují, že mezi časovými řadami nebyl na 5% hladině významnosti identifikován vztah, proto zde nejsou uvedeny regresní rovnice).

Z provedených analýz je zřejmé, že v případě ČR v tomto období nové páry závisí pouze na podílu nezaměstnaných žen 15–19letých k pracovní síle, závislost je nepřímou úměrná a je poměrně slabá. Tedy počet nově obsazovaných pracovních míst klesá s růstem podílu nezaměstnaných mladých žen na pracovní síle neboli párování je nejméně efektivní u této skupiny nezaměstnaných. Zároveň z tabulky 2 vyplývá, že míra volných pracovních míst závisí na podílu nezaměstnaných mužů a žen 15–19letých k pracovní síle a na podílu nezaměstnaných mužů a žen 55–64letých k pracovní síle, ve všech případech jde o silnou nepřímou úměrnou závislost. Dostatek volných pracovních míst tedy statisticky významně klesá s růstem nezaměstnanosti mladých a starších mužů a žen, a je proto možné vyvozovat, že volná místa nejsou obsazována mladými a staršími muži a ženami.

Tabulka 2 | Analýza vzájemných vztahů

Země	Ukazatel	Nové páry		Míra volných míst	
		t_{ADF} (P-hodnota) typ I(d)	Regresní funkce korelační koeficient (P-hodnota)	t_{ADF} P-hodnota typ I(d)	Lineární regresní funkce korelační koeficient (P-hodnota)
ČR	Nezaměstnaní muži 15–19/PS	-1,531 (0,117) I(1)	zdánlivá regrese	-2,436 (0,015) I(0)	$VM_t = 3,92 - 0,073NM_t^{15-19}$ -0,782 (0,000)
	Nezaměstnané ženy 15–19/PS	-2,363 (0,018) I(0)	$NP_t = 41657,9 - 200,7NZ_t^{15-19}$ -0,209 (0,022)	-2,394 (0,017) I(0)	$VM_t = 4,12 - 0,072NZ_t^{15-19}$ -0,708 (0,000)
	Nezaměstnaní muži a ženy 55–64/PS	-1,709 (0,083) I(1)	zdánlivá regrese	-2,415 (0,016) I(0)	$VM_t = 5,21 - 0,728NZ_t^{55-64}$ -0,821 (0,000)
	Podíl mužů a žen 55–64/PS	-1,985 (0,045) I(0)	statisticky nevýznamný vztah -0,168 (0,067)	-2,166 (0,030) I(0)	statisticky nevýznamný vztah -0,053 (0,561)
	Podíl nezaměstnaných > 6 měsíců / všichni nezaměstnaní	-2,073 (0,037) I(0)	statisticky nevýznamný vztah 0,011 (0,903)	-2,418 (0,016) I(0)	statisticky nevýznamný vztah 0,123 (0,179)
ŠV	Nezaměstnaní muži 15–19/PS	-1,162 (0,223) I(1)	zdánlivá regrese	1,943 (0,987) I(1)	zdánlivá regrese
	Nezaměstnané ženy 15–19/PS	x	nesmyslná regrese	x	nesmyslná regrese x
	Nezaměstnaní muži a ženy 55–64/PS	-3,258 (0,001) I(0)	$NP_t = 56656,3 - 1898,7NZ_t^{55-64}$ -0,215 (0,018)	1,217 (0,998) I(1)	zdánlivá regrese
	Podíl mužů a žen 55–64/PS	-1,861 (0,060) I(1)	zdánlivá regrese	0,775 (0,999) I(1)	zdánlivá regrese
	Podíl nezaměstnaných > 6 měsíců / všichni nezaměstnaní	x	nesmyslná regrese	x	nesmyslná regrese

Zdroj: vlastní výpočet

V případě Švédska bylo prokázáno, že nové páry závisí na podílu nezaměstnaných mužů a žen 55–64letých k pracovní síle, nikoliv na podílu nezaměstnaných žen 15–19letých k pracovní síle. Závislost je ale rovněž poměrně slabá a nepřímo úměrná, což znamená, že počet nově obsazovaných pracovních míst klesá s růstem podílu nezaměstnaných mužů a žen 55–64letých k pracovní síle, to znamená, že párování je ve Švédsku nejméně efektivní u této skupiny nezaměstnaných.

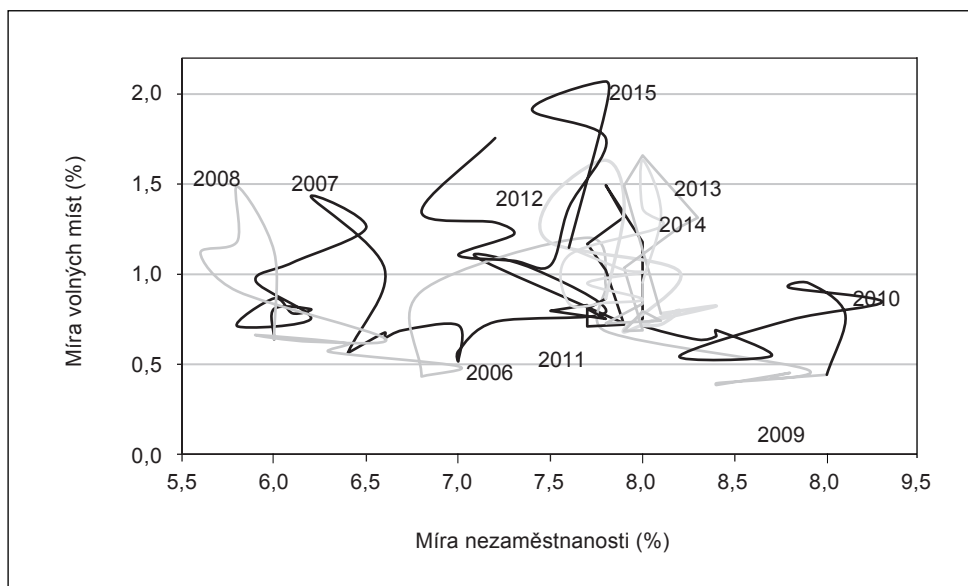
3.3 Vývoj efektivity párování demonstrováný pomocí Beveridgeovy křivky

Švédsko

K demonstraci vývoje efektivity procesu párování volných míst s uchazeči o zaměstnání byla použita BK. Obrázek 2 ji ukazuje pro Švédsko v letech 2006–2015. Naznačuje pozitivní vývoj efektivity párování v letech 2006–2007, 2010–2011 a 2015 (v obrázku zobrazeny tmavší čarou); v období let 2008–2009 zaznamenává pokles a 2012–2014 indikuje nezměněnou účinnost párovacího procesu (v obrázku zobrazeny světlejší čarou).

V roce 2006 a 2007 byl zaznamenán posun BK směrem k počátku, což naznačovalo zvýšení efektivity párování. Tento vývoj byl potvrzen v roce 2007 delší dobou nábory, ačkoli byla kratší ve srovnání se stejnou hustotou trhu práce v minulosti a kratší délkou nezaměstnanosti. V roce 2008 kopírovala cyklický pohyb jihovýchodním směrem, což indikovalo klesající agregátní poptávku. Také byl patrný mírný posun směrem od počátku. K očistění účinků efektivity párování od cyklického efektu byl sledován vývoj na trhu práce s ohledem na stávající hustotu trhu práce. Nižší efektivita párování byla potvrzena kratší dobou nábory, ačkoli byla delší ve srovnání s odpovídající hustotou trhu práce v předchozích obdobích, a větší délkou nezaměstnanosti. V roce 2009 byl patrný cyklický posun jihovýchodním směrem a posun směrem od počátku označující snížení efektivity párování. Trend v tomto roce byl doprovázen také kratší dobou nábory a větší délkou nezaměstnanosti.

Obrázek 2 | Beveridgeova křivka pro Švédsko, 2006–2015

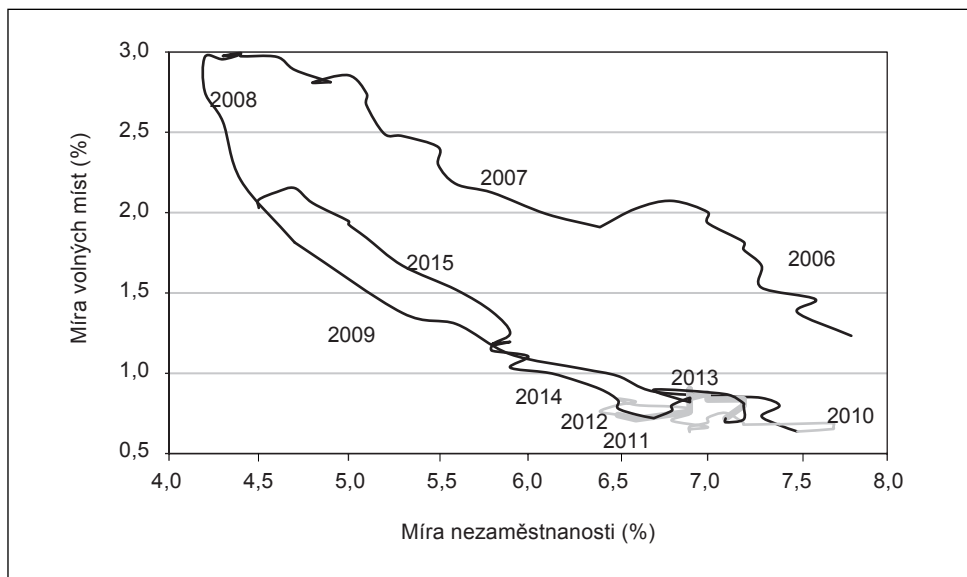
Zdroj: data ÚP, Statistický úřad království Švédska, EUROSTAT, vlastní zpracování

V letech 2010–2011 se křivka přibližovala k počátku v jihozápadním směru a ukazovala tak na nižší nezaměstnanost při stejném počtu pracovních míst, a tedy vyšší efektivitu párování. V letech 2012–2013 se pohybovala na začátku a konci obou let kolem podobných hodnot, a lze tak usuzovat na nezměněnou účinnost párování. Naopak v letech 2014–2015 se vztah mezi mírou volných míst a nezaměstnaností přibližoval počátku, tedy při srovnatelném počtu volných míst byla nižší nezaměstnanost, a ukazoval na vyšší efektivitu párování. Také Arbetsförmedlingen (2015) konstatuje, že nebyly problémy s párováním a existoval relativně dobrý přístup k pracovní síle.

Česká republika

Česká BK (obrázek 3) ukazuje jasnější trend. V letech 2006–2007 byl zaznamenán posun nahoru severozápadním směrem, tzn. zvyšující se agregátní poptávka a rostoucí fáze ekonomického cyklu, přičemž v roce 2007 se o něco přiblížila k počátku, což se jeví jako vyšší účinnost párování. I v letech 2008–2009 došlo k posunu křivky směrem k počátku oproti roku 2007 (stejnému počtu volných míst odpovídala nižší nezaměstnanost), který indikoval vyšší efektivitu párování uchazečů o zaměstnání s volnými místy. Během těchto let křivka kopírovala cyklický pohyb jihovýchodním směrem a naznačovala klesající agregátní poptávku i fázi ekonomického cyklu.

Obrázek 3 | Beveridgeova křivka pro ČR, 2006–2015

Zdroj: data ČSÚ, EUROSTAT, vlastní zpracování

V letech 2010–2012 se křivka pohybovala kolem stejných hodnot na obou osách a nevykazovala tak změnu účinnosti párování (v obrázku zobrazeny světlejší čarou). Během

let 2013–2015 však je patrný její pohyb severovýchodním směrem, který naznačoval rostoucí agregátní poptávku a fázi ekonomického cyklu. Průběh křivky se v tomto období posunul oproti letům 2006–2008 směrem k počátku a ukazoval tak vyšší efektivitu párování.

Závěr

Cílem tohoto článku bylo porovnat efektivitu flexikurvy v zemi s vhodnými předpoklady pro její uplatnění, tj. ve Švédsku, se zemí, která nebyla při implementaci konceptu tak úspěšná, tj. v České republice. Hypotéza stanovená v úvodu tohoto článku byla založena na předpokladu, že flexibilnější trh práce vede k větší efektivitě párování uchazečů o zaměstnání s volnými pracovními místy.

Za tímto účelem byl analyzován vývoj změn APZ jako jedné z institucí flexikurvy, byly porovnány trhy práce obou zemí a jejich flexibilita v letech 2006–2015. Dále byly zjišťovány možné příčiny ovlivňující efektivitu párování nabídky a poptávky trhu práce. K jejich identifikaci byla použita korelační analýza časových řad. K prokázání stupně efektivitě párování byla zkonstruována Beveridgeova křivka, která umožnila oddělit působení hospodářského cyklu od účinků ovlivňujících efektivitu párování.

Ve Švédsku byl zjištěn trend poklesu efektivitě párování v letech 2008–2009, v ostatních letech byla zaznamenána nezměněná nebo vyšší efektivita párování. Naopak na českém trhu byla po většinu období evidována vyšší efektivita párování, s výjimkou let 2010–2012, kdy křivka poukazovala na nezměněnou účinnost.

Příspěvek potvrzuje teoretický předpoklad Nordic Council of Ministers (2010), že větší flexibilita trhu práce sama o sobě nemusí nutně znamenat efektivnější proces párování a že větší roli hraje vzájemná souhra více faktorů, jak tomu u ekonomických procesů ostatně bývá.

Ve Švédsku se snaha ÚP o zvýšení efektivitě párování nešťastně (a neplánovitě) střetla s nastupující krizí. ÚP snížil počet programů APZ a zefektivnil organizaci své činnosti důrazem na zprostředkovatelskou činnost. Ačkoliv snížení míry nezaměstnanosti se často připisuje přijatým opatřením, závěry výzkumu, které jsou v článku předloženy, nepotvrdily platnost tohoto jevu ve Švédsku v období let 2008–2009. Avšak v letech následujících měly reformní snahy a důraz na flexibilitu a efektivitu zprostředkovatelských služeb ve Švédsku význam a přinesly výsledky. Co se týká faktorů ovlivňujících efektivitu párování, švédská APZ se jevila jako úspěšnější v boji s nezaměstnaností ohrožených skupin, kdy problémovější skupinou nezaměstnaných byly pouze osoby ve věku 55–64 let. Otázkou však zůstává, zda švédská APZ dokáže úspěšně reagovat na klesající fázi ekonomického cyklu. V těchto letech BK vykazovala nezměněnou až nižší účinnost párovacího procesu.

I když se ČR podle Laporšekové a Dolence (2011) řadí k zemím s méně pružným pracovním trhem, ve sledovaném období vykazovala vyšší účinnost párování, vyjma let 2010–2012, kdy BK ilustrovala nezměněnou efektivitu. Zároveň vykazovala jasnější průběh, český trh práce nepodléhal takovým změnám míry volných míst a nezaměstnanosti. Ve světle uplatňované metodologie se nám česká APZ jevila jako více reagující na poptávku trhu práce, a to především prostřednictvím rekvalifikací. Závěry korelační

analýzy poukázaly na větší problém s nezaměstnaností mužů a žen ve věku 15–19 a 55–64 let. Znamená to, že volná pracovní místa nebyla obsazována mladými a staršími muži a ženami. Bylo zjištěno, že párování bylo nejméně efektivní u skupiny žen ve věku 15–19 let.

Tento článek nepotvrdil hypotézu, že flexibilnější trh práce ústí ve vyšší efektivitu párování, jak bylo demonstrováno na švédském trhu práce. Naopak český trh práce, který nebyl tak úspěšný při implementaci flexikurity, vykázal větší efektivitu. Porovnání obou zemí ukazuje, že trhy směřující k větší flexibilitě mohou dosahovat různých výsledků. Domníváme se proto, že další výzkum by měl být zaměřen na poptávku na trhu práce, strukturu volných pracovních míst a chování firem.

Literatura

- Andersen, T. M., Svarer, M. (2007). Flexicurity – Labour Market Performance in Denmark. *CESifo Economic Studies*, 53(3), 389–429, <https://doi.org/10.1093/cesifo/ifm015>
- Arbetsmarknadsverket (2007). *Årsredovisning 2006* [The Annual Financial Report 2006]. Stockholm: Arbetsmarknadsstyrelsen.
- Arbetsmarknadsverket (2008). *Årsredovisning 2007* [The Annual Financial Report 2007]. Stockholm: Arbetsmarknadsstyrelsen.
- Arbetsförmedlingen (2009). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2008* [The Labour Market Annual Financial Report 2008]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2010). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2009* [The Labour Market Annual Financial Report 2009]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2011). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2010* [The Labour Market Annual Financial Report 2010]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2012). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2011* [The Labour Market Annual Financial Report 2011]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2013). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2012* [The Labour Market Annual Financial Report 2012]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2014). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2013* [The Labour Market Annual Financial Report 2013]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2015). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2014* [The Labour Market Annual Financial Report 2014]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arbetsförmedlingen (2016). *Arbetsförmedlingens Årsredovisning 2015* [The Labour Market Annual Financial Report 2015]. Stockholm: Arbetsförmedlingen.
- Arlt, J. (1997). Regresní analýza nestacionárních ekonomických časových řad. *Politická ekonomie*, 45(2), 281–289, <https://doi.org/10.18267/j.polek.280>
- Arlt, J., Arltová, M. (2009). *Ekonomické časové řady*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-86946-85-6.
- Atkinson, J. (1984). Manpower Strategies for Flexible Organisations. *Personnel Management*, 16(8), 28–31.
- Beveridge, W. H. (1944). *Full Employment in a Free Society*. New York: W. W. Norton & Company.
- Bleakley, H., Fuhrer, J. C. (1997). Shifts in the Beveridge Curve, Job Matching and Labour Market Dynamics. *New England Economic Review*, 3–19.

- Bouvet, F. (2012). The Beveridge curve in Europe: New Evidence Using National and Regional Data. *Applied Economics*, 44(27), 3585–3604.
- Calmforms, L. (1994). *Active Labour Market Policy and Unemployment – a Framework for the Analysis of Crucial Design Features*. OECD. Economic Studies No. 22, 1994.
- Calmforms, L., Holmlund, B. (2000). Unemployment and Economic Growth: A Partial Survey. *Swedish Economic Policy Review*, 7(1), 107–153.
- Calmforms, L., Forslund, A., Hemström, M. (2001). Does Active Labour Market Policy Work? Lessons from the Swedish experiences. *Swedish Economic Policy Review*, 8(2), 61–124.
- Calmforms, L., Forslund, A., Hemström, M. (2002). *Vad vet vi om den svenska arbetsmarknadspolitikens sysselsättningseffekter?* [What do we know about the Swedish labour market policy effects?] [Rapport No. 8]. Uppsala: IFAU – Institute for Labour Market Policy Evaluation.
- Calmfors, L. (2007). Flexicurity – an Answer or a Question? *European Policy Analysis*, 6, Stockholm: Swedish Institute for European Policy Studies Steps.
- Dahlberg, M., Forslund, A. (2005). Direct displacement effects of labour market programmes. *Scandinavian Journal of Economics*, 107(3), 475–494, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9442.2005.00419.x>
- Dickey, D. A., Fuller, W. A. (1979). Distribution of Estimators for Autoregressive Time Series with a Unit Root. *Journal of American Statistical Association*, 74(366), 427–431, <https://doi.org/10.2307/2286348>
- Dolenc, P., Laporšek, S. (2013). Flexicurity Policies and their Association with Productivity in the European Union. *Prague Economic Papers*, 22(2), 224–239, <https://doi.org/10.18267/j.pep.449>
- Dow, J. Ch. R., Dicks-Mireaux, L. A (1958). The Excess Demand for Labour: A Study of Conditions in Great Britain, 1946–56. *Oxford Economic Papers*, 10(1), 1–33, <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.oep.a040791>
- Emmenegger, P. (2010). The Long Road to Flexicurity: The Development of Job Security Regulations in Denmark and Sweden. *Scandinavian Political Studies*, 33(3), 271–294, <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2010.00251.x>
- Engström, P., Hesselius, P., Homlund, B. (2009). *Vacancy Referrals, Job Search and the Duration of Unemployment: a Randomized Experiment*. IFAU. Uppsala Working Paper No. 3.
- European Commission (2006). *Flexicurity. EMCO working group on Flexicurity*. [Cit. 2012-11-25] Dostupné z: <http://www.ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=2706&langId=en>.
- EUROSTAT (2017). *LMP Expenditure by Type of Action - Summary Tables*. [Cit. 2017-04-02] Dostupné z: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=imp_expsumm&lang=en
- Galušćák, K., Münich, D. (2007). Structural and Cyclical Unemployment: What Can We Derive from the Matching Function? *Finance a úvěr*, 57(3–4), 102–127.
- Granger, C. W. J., Newbold, P. (1974). Spurious Regression in Econometrics. *Journal of Econometrics*, 2, 111–120.
- Hägglund, P. (2002). Första året med Aktivitetsgarantin – en utvärdering av Aktivitetsgarantins effekter [The first year with Activity Guarantee – evaluation of the Activity Guarantee's effects]. [Ura No. 2]. Stockholm: Arbetsmarknadsstyrelsen.
- Hägglund, P. (2009a). Effekter av intensifierade förmedlingsinsatser vid Arbetsförmedlingen – erfarenheter från randomiserade experiment [Effects of intensified placement efforts with Arbetsförmedlingen – an experimental randomised evidence] [Rapport No.5]. Uppsala: IFAU.

- Hägglund, P. (2009b). *Experimental Evidence from Intensified Placement Efforts among Unemployed in Sweden*. IFAU. Uppsala Working Paper No. 16.
- Iancu, A., Popescu, L. F., Popescu, V. (2011). The Economic Effectiveness of the Flexicurity Policy in the EU. *Economics, Management & Financial Markets*, 6(2), 176–181.
- Kajzer, A., Brezigar-Masten, A. (2008). Labour Market Developments, Flexibility and the Search for Flexicurity Model in Slovenia. *Ekonomický časopis*, 56(2), 154–67.
- Keune, M. (2008). Flexicurity: a Contested Concept at the Core of the European Labour Market Debate. *Intereconomics*, 43(2), 92–98.
- Laporšek, S., Dolenc, P. (2011). The Analysis of Flexicurity in the EU Member States. *Transylvanian Review of Administrative Science*, 32 E, 125–145.
- Lehweß-Litzmann, R. (2012). What Does Flexicurity Have to Gain from the Capability-Approach? *Management Revue*, 23(2), 119–139, <https://doi.org/10.5771/0935-9915-2012-2-119>
- Madsen, P. K. (2008). Flexicurity in Danish – A Model for Labour Market Reform in Europe. *Intereconomics*, 43(2), 74–78.
- MPSV (2007). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2006*. MPSV ČR.
- MPSV (2008a). *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2007*. MPSV ČR.
- MPSV (2008b). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2007*. MPSV ČR.
- MPSV (2009a). *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2008*. MPSV ČR.
- MPSV (2009b). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2009*. MPSV ČR.
- MPSV (2010a). *Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2009*. MPSV ČR.
- MPSV (2010b). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2009*. MPSV ČR.
- MPSV (2011). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2010*. MPSV ČR.
- MPSV (2012). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2011*. MPSV ČR.
- MPSV (2013). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2012*. MPSV ČR.
- MPSV (2014). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2013*. MPSV ČR.
- MPSV (2015a). *Regionální individuální projekt Restart*. MPSV ČR [online]. 2015 [cit. 2016-01-23]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/upcr/kp/ulk/projekty_esf/ukoncene_projekty/regionalni_individualni_projekty/restart
- MPSV (2015b). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2009*. MPSV ČR.
- MPSV (2016). *Statistická ročenka trhu práce v České republice 2009*. MPSV ČR.
- Nordic Council of Ministers (2010). *Labour Market Mobility in Nordic Welfare States*. Copenhagen: Nordic Council of Ministers.
- Persson, A., Vikman, U. (2010). *Dynamic Effects of Mandatory Activation of Welfare Participants*. IFAU. Uppsala Working Paper No. 6.
- Potužáková, Z. (2009a). The Czech Labour Market and Flexicurity. *Journal on Efficiency and Responsibility in Education and Science*, 2(2), 20–29.
- Potužáková, Z. (2009b). Flexicurity – Challenge to Improve Czech Labour Market. *Národohospodářský obzor*, 9(4), 227–241.
- Regeringen (2012). Regeringens proposition [The Government Bill No. 2011/12:100], års ekonomiska vårproposition [The 2012 Spring Fiscal Policy Bill]. Förslag till riktlinjer [Proposal for Economic Policy Guidelines]. Stockholm: Regeringen.
- Rogowski, R. (2008). Governance of the European Social Model: The Case of Flexicurity. *Intereconomics*, 43(2), 82–91.

- Sapir, A., Aghion, P., Bertola, G., Hellwig, M., Pisany-Ferry, J., Rosati, D., Viñals, J., Wallace, H., Buti, M., Nava, M., Smith, P. M. (2003). An Agenda for a Growing Europe: Making the EU System Deliver [Report of an Independent High-Level Study Group established on the initiative of the President of the European Commission].
- Sapir, A. (2006). Globalization and the Reform of European Social Models. *Journal of Common Market Studies*, 44(2), 369–390, <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2006.00627.x>
- Tvrdoň, M. (2013). Labor Market Institutions and Their Influence on Labor Market Performance. *Actual Problems of Economics*, 145(7), 483–492. [Cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://nam.kiev.ua/en/actual-problems-of-economics.html>.
- Viebrock, E., Clasen, J. (2009). Flexicurity and Welfare Reform: A Review. *Socio-Economic Review*, 7(2), 305–331, <https://doi.org/10.1093/ser/mwp001>
- Wall, H. J., Zoega, G. (2002). The British Beveridge Curve: A Tale of Ten Regions. *Oxford Bulletin of Economics & Statistics*, 64(3), 257–276, <https://doi.org/10.1111/1468-0084.00019>
- Wilthagen, T., Tros, F. (2004). The Concept of “Flexicurity”: A New Approach to Regulating Employment and Labour Markets. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 10(2), 166–186, <https://doi.org/10.1177/102425890401000204>